

УДК 364-787.2:314.151.3-054.73

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.2.18>

Віктор ЛЯХ

президент, Фонд Східна Європа, вул. Саксаганського, 83, м. Київ, Україна, 01033

ORCID: 0009-0007-7159-4212

Бібліографічний опис статті: Лях, В. (2025). Ключові завдання соціальної роботи з підтримки внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Ввічливість. Humanitas*, 2, 134–140, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.2.18>

КЛЮЧОВІ ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПІДТРИМКИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено аналізу завдань соціальної роботи з підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в умовах повномасштабної війни в Україні, що призвела до масштабного гуманітарного виклику як для державних інституцій, так і для системи соціального забезпечення в цілому. В межах дослідження окреслено шість ключових завдань, які на сучасному етапі формують зміст соціальної роботи з ВПО: забезпечення базової підтримки та доступу до послуг; психосоціальна підтримка; сприяння інтеграції в приймаючі громади; активізація соціального капіталу; моніторинг потреб і здійснення соціального супроводу; реалізація проєктної діяльності у сфері соціальної підтримки.

Для кожного із зазначених завдань обґрунтовано форми реалізації, методи соціальної роботи та суб'єкти, залучені до їх виконання. Авторський підхід базується на інтеграції теоретичних моделей з практичними напрацюваннями, апробованими в умовах воєнного часу, зокрема в діяльності центрів соціальних служб, громадських і благодійних організацій, місцевих громад і міжнародних партнерів. Акцентовано на необхідності комплексного та міжвідомчого підходу до надання допомоги ВПО, де соціальна робота виконує функцію не лише підтримки, а й адвокації прав, мобілізації ресурсів і фасилітації процесів соціальної інтеграції.

Результати дослідження мають прикладну цінність для фахівців із соціальної роботи державних і громадських організацій, місцевих органів влади, розробників соціальної політики, а також для волонтерських програм й ініціатив, що працюють із переміщеним населенням. Узагальнення подано у формі аналітичної таблиці, яка систематизує ключові аспекти сучасної практики соціальної роботи з ВПО, а також практичні рекомендації щодо покращення соціальної підтримки цієї категорії осіб.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи; соціальна робота; соціальна підтримка; інтеграція; психосоціальна допомога; соціальний супровід; проєктна діяльність; громада; гуманітарна відповідь; міжвідомча взаємодія.

Viktor LIAKH

President, East Europe Foundation, 83 Saksakhanskogo str., Kyiv, Ukraine, 01033

ORCID: 0009-0007-7159-4212

To cite this article: Liakh, V. (2025). Kluchovi zavdannia sotsialnoi roboty z pidtrymky vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini [Key Tasks of Social Work with Internally Displaced Persons in Ukraine]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 2, 134–140, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.2.18>

KEY TASKS OF SOCIAL WORK WITH INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN UKRAINE

The article is dedicated to analyzing the tasks of social work aimed at supporting internally displaced persons (IDPs) amid the full-scale war in Ukraine, which has created a large-scale humanitarian challenge for both state institutions and the social welfare system as a whole. The study outlines six key tasks currently shaping the content of social work with IDPs: providing basic support and access to services; psychosocial support; facilitating integration into host communities; activation of social capital; monitoring needs and providing social accompaniment; and implementing project-based activities in the field of social support.

For each of these tasks, the article substantiates corresponding implementation forms (social counseling, group work, facilitation sessions, mentoring, volunteer initiatives, individual support, civic participation), methods of social work (case management, active listening, social diagnostics, project management, logical-structural approach, cognitive-behavioral techniques, resource mapping, facilitation, SWOT analysis), and the actors involved in their execution (social work

professionals, psychologists, mobile teams, local governments, educational institutions, NGOs, charitable foundations, humanitarian agencies, volunteer associations, and IDPs themselves as agents of change).

The author's approach is based on integrating theoretical models with practical experience tested in wartime conditions, particularly through the activities of social service centers, civil society and charitable organizations, local communities, and international partners. Emphasis is placed on the need for a comprehensive and interagency approach to supporting IDPs, where social work plays the role not only of providing support but also advocating for rights, mobilizing resources, and facilitating integration processes.

The research findings have practical value for social sector professionals, local authorities, social policy developers, and civic initiatives working with displaced populations. The key aspects of modern social work with IDPs are summarized in an analytical table.

The analysis shows that social work with IDPs during the war in Ukraine is not only part of the social protection system but also a crucial humanitarian, integrative, and stabilizing practice. The scale of internal displacement, the unique challenges faced by IDPs, and the duration of their stay in host communities require a systemic, interdisciplinary, and socially sensitive approach. Based on the analysis, the author proposes practical recommendations, including: ensuring continuous training and retraining of social workers for professional activity in crises and emergencies, particularly in psychosocial support and crisis case management; expanding the institutional capacities of local communities through the development of mobile multidisciplinary teams, digital services, and "one-stop-shop" infrastructure for IDPs; promoting interagency cooperation among social protection, healthcare, education, and cultural sectors, as well as with civic initiatives experienced in working with displaced populations; implementing practices that involve IDPs in the development, implementation, and evaluation of support programs, including advisory councils, focus groups, and participation in volunteer programs and projects; enhancing the role of project-based activity as a source of innovative solutions and resource mobilization in supporting IDPs, with a focus on sustainability, inclusivity, and efficiency; and fostering the development of research and analytical centers in the field of social work to systematically study IDP needs, adaptation processes, integration levels, and sustainable outcomes of social support.

In the long-term perspective, social work with IDPs should transition from crisis response to a full-fledged integration practice based on human rights, partnership, and social cohesion. This approach will not only improve the quality of life for displaced persons but also strengthen the resilience of Ukrainian communities to the consequences of war and future challenges.

Key words: internally displaced persons; social work; social support; integration; psychosocial assistance; social accompaniment; project-based activity; community; humanitarian response; interagency cooperation.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну призвело до масштабного переміщення населення в межах країни, сформувавши найбільшу в новітній історії хвилю внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО). Станом на 23.04.2025 року кількість офіційно зареєстрованих ВПО сягає 4594240 осіб, з них: 778248 дітей, 1851009 чоловіків, 2743261 жінок (*Аналітика : Внутрішньо переміщені особи*, 2025).

В умовах воєнного часу та соціальної турбулентності ця категорія населення потребує не лише матеріальної підтримки, а й системних та скоординованих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення доступу до послуг та соціальної підтримки, що базуються на принципах сталості, інклюзії та гідності. Такий підхід вимагає консолідованої, стратегічно злагодженої відповіді з боку державних інституцій, органів місцевого самоврядування, міжнародних партнерів і, безумовно, громадянського суспільства. Ключову роль у цьому процесі відіграють фахівці із соціальної роботи, які перебувають у безпосередній взаємодії з ВПО на всіх рівнях – від первинного консультування

до міжвідомчої координації та проектного менеджменту.

Соціальна робота в контексті підтримки ВПО покликана відповідати не лише на базові потреби осіб, що опинилися у складних життєвих обставинах – таких як забезпечення житлом, продуктами, доступом до медицини, – але й розв'язувати завдання глибшого рівня: інтеграції переміщених осіб у приймаючі громади, зміцнення соціальних зв'язків, подолання травматичного досвіду, активізації особистісного потенціалу та розбудови соціального капіталу. Вона має функціонувати як система соціального посередництва, соціальної адвокації, соціального супроводу й відновлення, використовуючи при цьому як традиційні, так і інноваційні підходи, адаптовані до умов повоєнної реальності (Денисюк та ін., 2023).

Таким чином, соціальна робота постає не лише як оперативний інструмент гуманітарної підтримки, але й як механізм забезпечення соціальної справедливості, підтримки людської гідності та мобілізації внутрішніх ресурсів українського суспільства, розвитку соціального капіталу країни в час історичних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасній українській науковій думці проблематика соціальної роботи з ВПО в умовах повномасштабної війни розкривається через кілька ключових аналітичних площин: нормативно-правову, адаптаційну, міжсекторальну та інноваційно-практичну. У роботі К. Недрі, І. Трубавіної та О. Чередниченка акцентовано на необхідності системного підходу до надання соціальних послуг переміщеним особам, підкреслюється роль соціального працівника у подоланні складних життєвих обставин та відновленні життєвого потенціалу постраждалих категорій населення. Автори виокремлюють такі завдання, як оформлення статусу ВПО, соціальне консультування, налагодження комунікації з інституціями та забезпечення доступу до основних прав і ресурсів (Недра та ін., 2022, с. 40-43). У дослідженні В. Кузьміна, М. Кузьміної та Г. Стрижача увага зосереджена на процесах соціальної адаптації вимушено переміщених осіб у приймаючих громадах, зокрема на розбіжностях у темпах адаптації ВПО з різних регіонів України та впливі культурно-географічного контексту на успішність цих процесів (Kuzmin та ін., 2024, с. 180-195). У цьому контексті автори пропонують використовувати зарубіжний досвід, зокрема U-подібну криву процесу соціальної адаптації ВПО. Так, у спільній статті Т. Лях, А. Бойка та А. Харітонова узагальнено успішні практики співпраці державних і громадських організацій у наданні комплексної допомоги ВПО, що втратили роботу, житло або зазнали психологічної травми внаслідок воєнних дій. Акцент зроблено на важливості міжінституційної координації, де соціальні працівники виконують функцію посередників між державою, громадянським суспільством і самими ВПО (Лях, Бойко & Харітонов, 2024, с. 48-51). У монографії «Соціальна робота в умовах російсько-української війни» аналізується вплив війни на трансформацію соціальної роботи в Україні, виокремленні військової соціальної роботи, із наголосом на розробці проєктно-орієнтованих моделей допомоги ВПО, забезпеченні їхніх прав на соціальну допомогу, державну і громадську підтримку (Албул та ін., 2024). Дослідники з Київського столичного університету імені Бориса Грінченка А. Дуля і В. Лютий розглядали вплив війни на трансформацію соціальної роботи

в Україні, зокрема в аспектах адаптації ВПО та розвитку інноваційних підходів до їх підтримки (Дуля & Лютий, 2023, с. 15-22). Автор статті – В. Лях – охарактеризував проблеми і виклики, з якими стикаються громадські організації України, що надають соціальну підтримку ВПО (Лях, 2024); актуалізував важливість екстреної соціальної допомоги ВПО у воєнний час (Лях, 2023); у співавторстві з В. Петровичем дослідив особливості соціальної підтримки ВПО, які втратили роботу під час війни в Україні (Лях & Петрович, 2024); у співавторстві з Р. Вайнолою і М. Лехолетовою описав технологічні засади соціального проєктування в діяльності громадських організацій (Liakh et al., 2024).

Загалом розгляд наукової літератури свідчить про зростання інтересу до комплексного аналізу соціальної роботи в умовах воєнного та повоєнного контексту, що вимагає не лише глибокого емпіричного осмислення, а й пошуку ефективних моделей інтеграції, адаптації й реінтеграції ВПО у соціальний простір громад.

Мета статті. Здійснити аналіз завдань соціальної роботи з підтримки ВПО в умовах війни в Україні шляхом визначення їхньої змістової структури, обґрунтування форм і методів реалізації кожного із завдань, а також окреслення кола суб'єктів, залучених до надання соціальної допомоги ВПО.

Виклад основного матеріалу. У межах соціальної роботи з ВПО в умовах воєнного стану нами окреслено шість ключових завдань, що визначають як короткострокові, так і довготривалі пріоритети фахової підтримки цієї вразливої категорії населення. Кожне з них має свою специфіку реалізації, пов'язану із соціальним контекстом, ресурсами приймаючих громад, організаційною структурою надавачів послуг і міжсекторальною взаємодією. Проаналізуємо їх.

Забезпечення базової підтримки та доступу до соціальних послуг є першим й напевно екстремим кроком після переміщення особи. Воно передбачає надання екстреної соціальної допомоги, первинних консультацій, інформаційний й соціально-правовий супровід під час реєстрації, сприяння в отриманні гуманітарної допомоги, житла, медичних та освітніх послуг, а також можливостей працевлаштування. Соціальні працівники виступають посередниками

між особою та системою інституцій, допомагаючи зорієнтуватися у правових і процедурних нюансах. У реалізації цього завдання важливу роль відіграють фахівці центрів соціальних служб, органи місцевого самоврядування, мобільні соціальні бригади, а також волонтери. Ефективним інструментом є кейс-менеджмент, який дозволяє планувати маршрут соціальної підтримки на індивідуальному рівні.

Психосоціальна підтримка, орієнтована на подолання наслідків травматичних переживань, стабілізацію емоційного стану, зниження рівня тривожності та профілактику психоемоційного вигорання серед ВПО. Це завдання передбачає застосування як індивідуальних (консультування, кризове втручання, тощо), так і групових (терапевтичні групи, арт-терапія, музикотерапія, тілесно-орієнтовані практики тощо) форми роботи. Надзвичайно важливою є міждисциплінарна співпраця між соціальними працівниками, соціальними педагогами, психологами, психотерапевтами, а також залучення фахівців із громадських і міжнародних гуманітарних організацій, що спеціалізуються на підтримці психічного здоров'я в умовах війни.

Фасилітація соціальної інтеграції в приймаючі громади є завданням стратегічного характеру, що передбачає подолання соціальної ізоляції, формування відчуття приналежності до нової громади, профілактику дискримінації й упередженого ставлення до переміщених осіб. Цей процес реалізується через організацію спільних освітніх, культурних, просвітницьких заходів, програм менторської підтримки, неформального навчання. Важливо, щоб громади-реципієнти були інституційно готовими до інтеграційних процесів, а приймаючі громади – відкритими до включення ВПО в локальне середовище. Успішність цього завдання значною мірою залежить від взаємодії та координації органів місцевого самоврядування, закладів освіти й культури, громадських організацій, благодійних фондів, релігійних об'єднань, та інших формальних та неформальних соціальних інститутів.

Активізація соціального капіталу та мобілізація внутрішніх ресурсів ВПО передбачає перехід від логіки «допомоги» до логіки «залучення». Йдеться про створення умов, у яких ВПО можуть реалізувати свій потенціал, долучитися до волонтерських, громадських,

культурних ініціатив, здобути нові знання й навички. Цей напрям забезпечує формування лідерського потенціалу, розвиток горизонтальних зв'язків, а також сприяє соціальній згуртованості, зростанню рівня довіри. Особливу роль у цьому процесі відіграють громадські організації, благодійні фонди, самі ВПО як агенти змін.

Моніторинг потреб ВПО та їх соціальний супровід дозволяють зробити соціальну підтримку адресною, адаптивною, орієнтованою на зміни та індивідуальні потреби в життєвій ситуації. Йдеться про оцінку потреб, розробку планів і програм інтервенцій, координацію з іншими фахівцями та забезпечення зворотного зв'язку. Застосовуються такі методи, як соціальна діагностика, опитування, глибинні інтерв'ю, супервізія, інтервізія, робота спільноти практиків соціальної роботи, моніторинг та оцінювання, та SWOT-аналіз.

Проектна діяльність у сфері підтримки ВПО є особливо ефективною формою роботи, оскільки дозволяє залучати додаткові ресурси, впроваджувати інноваційні моделі, забезпечувати сталість ініціатив. Вона потребує високого рівня професійної компетентності від фахівців, які розробляють і реалізують соціальні інтервенції, зокрема у співпраці з міжнародними донорами.

Проектна діяльність дозволяє поєднати системну соціальну роботу з інноваційними підходами, що фінансуються за рахунок грантів і міжнародної технічної допомоги (Romanovska, 2020). Це можуть бути як короткострокові інтервенції (наприклад, тренінги з соціальної адаптації, соціальної й соціально-педагогічної профілактики), так і середньострокові програми розвитку (створення центрів підтримки, працевлаштування, психосоціальної реабілітації). Ефективна проектна діяльність вимагає високого рівня професійної підготовки фахівців, знання логіко-структурного підходу до планування, вміння оцінювати вплив реалізованих програм і мобілізувати міжсекторальні ресурси. Ключовими суб'єктами цього напрямку є громадські, благодійні організації, міжнародні агенції (UNHCR, IOM, UNICEF, GIZ та ін.), муніципальні партнери, а також самі ВПО як учасники та співтворці проєктів.

Особливого значення в роботі з ВПО та інтеграції їх у приймаючу громаду є практика гро-

мадського бюджету. Громадський бюджет (або бюджет участі) – демократичний процес, який надає можливість кожному мешканцю територіальної громади брати участь у розподілі коштів місцевого бюджету через створення проєктів для її покращення та/або голосування за них. Мешканці територіальної громади самостійно пропонують та обирають, на що саме витратити частину коштів міського бюджету (*Громадський бюджет*, 2025). Так, платформа, створена МБО «Фонд Східна Європа», надає можливість органам місцевого врядування ініціювати програми громадських бюджетів, а мешканцям – пропонувати, голосувати та відстежувати проєкти розвитку територіальних громад (*Активні програми* | Фонд Східна Європа, 2025).

Узагальнити ключові напрямки можна в таблиці (табл. 1), яка систематизує завдання соціальної роботи з ВПО разом із відповідними формами, методами та основними суб'єктами.

Висновки і рекомендації. Проведений аналіз засвідчив, що соціальна робота з ВПО в умовах воєнного стану в Україні є надзвичайно важливою гуманітарною, інтеграційною та стабілізуючою професійною діяльністю. Масштаб внутрішнього переміщення, унікальність викликів, з якими стикаються ВПО, а також тривалість їхнього перебування у приймаючих громадах потребують системного, міждисциплінарного та соціально чутливого підходу.

На підставі проведеного аналізу, а також досвіду автора із соціальної підтримки ВПО в громадському секторі, доцільно запропонувати такі практичні рекомендації: здійснювати підготовку й перепідготовку фахівців із соціальної роботи до професійної діяльності в умовах криз і надзвичайних ситуацій, зокрема в напрямках соціальної підтримки, психосоціального супроводу, кризового кейс-менеджменту, проєктного менеджменту та

Таблиця 1

Завдання соціальної роботи з ВПО та механізми їх практичного втілення

Завдання соціальної роботи	Форми реалізації	Методи	Основні суб'єкти реалізації
Забезпечення базової підтримки та доступу до послуг	Первинне консультування, інформаційна підтримка, соціальний супровід, робота мобільних бригад	Кейс-менеджмент, індивідуальні бесіди, соціальне інструктування	Центри соціальних служб, управління соціального захисту, фахівці із соціальної роботи, волонтери
Психосоціальна підтримка	Індивідуальні й групові консультації, групи підтримки, арт- і тілесно орієнтовані заняття	Метод активного слухання, когнітивно-поведінковий підхід, терапія травми	Психологи, кризові консультанти, соціальні працівники, гуманітарні організації, громадські і благодійні організації
Фасилітація соціальної інтеграції у приймаючі громади	Спільні заходи, менторство, участь у громадських ініціативах, просвітницькі акції	Фасилітація, соціальне планування, соціальна медіація, розвиток комунікативних навичок	Громади, заклади освіти, культурні установи, громадські і благодійні організації, релігійні організації, шкільні соціальні педагоги, громадські активісти
Активізація соціального капіталу та мобілізація внутрішніх ресурсів ВПО	Волонтерство, тренінги з лідерства, створення ініціативних груп ВПО, громадська участь	Метод залучення до прийняття рішень, громадське проєктування, мапування (картування) ресурсів	Громадські організації, благодійні організації, волонтерські ініціативи, ВПО як агенти змін
Моніторинг потреб і соціальний супровід	Оцінка потреб, індивідуальне планування, соціальний моніторинг, міжвідомча взаємодія	Соціальна діагностика, опитування, супервізія, SWOT-аналіз, глибокий інтерв'ю тощо	Фахівці із соціальної роботи, фахівці з моніторингу та оцінювання, координатори проєктів / програм, аналітики, міждисциплінарні команди
Проєктна діяльність	Реалізація грантових програм, участь у конкурсах, організація тренінгів і заходів, бюджет участі	Логіко-структурний підхід, оцінка впливу, метод соціального моделювання	Громадські організації, благодійні організації, міжнародні гуманітарні агенції, соціальні працівники, фахівці проєктного менеджменту

моніторингу й оцінювання соціальних проєктів і програм, якості соціальних послуг; розширювати інституційні можливості місцевих громад через розвиток мобільних мультидисциплінарних команд, цифрових сервісів, інфраструктури «єдиного вікна» для ВПО; стимулювати міжвідомчу взаємодію між органами соціального захисту, охорони здоров'я, освіти, культури, а також громадськими ініціативами та релігійними спільнотами, що мають досвід роботи з ВПО; впроваджувати практики участі самих ВПО в розробленні, реалізації та оцінюванні програм соціальної підтримки, зокрема через створення дорадчих рад, фокус-груп, залучення до волонтерських програм і проєктів, ініціації проєктів громадських бюджетів тощо; підвищувати роль проєктної діяль-

ності (з акцентом на сталості, інклюзивності та ефективності) як джерела інноваційних рішень і ресурсної мобілізації у сфері підтримки ВПО; сприяти проведенню досліджень у сфері соціальної роботи, які б системно вивчали динаміку потреб ВПО, адаптаційні процеси, рівень інтеграції та сталі результати соціальної підтримки.

У довготривалій перспективі соціальна робота з ВПО має трансформуватися із кризового реагування у повноцінну інтеграційну практику, яка базується на правах людини, партнерстві та соціальній згуртованості. Такий підхід сприятиме не лише поліпшенню якості життя переміщених осіб, а й посиленню стійкості українських громад до наслідків війни та майбутніх викликів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Kuzmin V. V., Kuzmina M. O., Stryzhak H. V. Social adaptation of internally displaced persons affected by martial law. *Psychology and social work*. 2024. No. 1. P. 180–195. DOI: <https://doi.org/10.32782/2707-0409.2024.1.16> (дата звернення: 18.04.2025).
2. Liakh V., Vainola R., Lekholetova M. Technological principles of social projecting in the civil society organizations' activities in Ukraine. Society. Integration. Education. *Proceedings of the International Scientific Conference*. 2024. Vol. 1. P. 724–735. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2024vol1.7894>
3. Активні програми | Фонд Східна Європа. *East Europe Foundation*. URL: <https://eef.org.ua/uk/aktyvni-programy/> (дата звернення: 17.04.2025).
4. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О. Денисюк та ін. ; ред.: О. Епель, Т. Лях, І. Силантєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47338/> (дата звернення: 18.04.2025).
5. Аналітика : Внутрішньо переміщені особи. (2025). Державне підприємство «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України». URL: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo>
6. Громадський бюджет. *Громадський бюджет*. URL: <https://budget.e-dem.ua/landing> (дата звернення: 17.04.2025).
7. Дуля А., Лютий В. Досвід представництва інтересів внутрішньо переміщених осіб недержавними організаціями. *Humanitas*. 2023. № 3. С. 15–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.3.3> (дата звернення: 18.04.2025).
8. Лях В. Екстрена соціальна допомога внутрішньо переміщеним особам у воєнний час. *Humanitas*. 2023. № 1. С. 59–63. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.8> (дата звернення: 04.04.2025).
9. Лях В. В. Характеристика проблем і викликів, із якими стикаються громадські організації України, що надають соціальну підтримку внутрішньо переміщеним особам. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2024. № 2. С. 62–72. DOI: <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2024-2-62-72> (дата звернення: 18.04.2025).
10. Лях В., Петрович В. Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб, які втратили роботу під час війни в Україні. *Humanitas*. 2024. № 1. С. 111–117. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.1.16> (дата звернення: 07.04.2024).
11. Лях Т., Бойко А., Харітонов А. Соціальна робота з постраждалими від воєнних дій: успішні практики співпраці державних і громадських організацій. *Соціальна робота: реалії та перспективи* : Зб. наук. пр. Всеукр. науково-практ. конф., присвяч. 110-річчю Полтав. нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка, м. Полтава, 9–10 трав. 2024 р. Полтава, 2024. С. 48–51. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Соціальна%20робота.pdf#page=48>.
12. Недря К., Трубавіна І., Чередниченко О. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами в Україні. *Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 2 листоп. 2022 р. Запоріжжя, 2022. С. 40–43.
13. Романовська Л. Особливості соціального проектування в соціальній роботі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Т. 1, № 68. С. 104–108. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-1.21> (дата звернення: 18.04.2025).

14. Соціальна робота в умовах російсько-української війни : колект. монографія / І. Албул та ін. Умань : ФОП Ямчинський О.В., 2024. 200 с.

REFERENCES:

1. *Active Programs* | East Europe Foundation (2025). East Europe Foundation. Retrieved from: <https://eef.org.ua/uk/aktyvni-programy/> [in Ukrainian].
2. Albul, I., Baldyniuk, O., Matros, O., & Skochko, M. (2024). *Sotsialna robota v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny* [Social Work Practice during the Russian Invasion of Ukraine]. FOP Yamchynskiy O.V. [in Ukrainian].
3. *Analitika : Vnutrishno peremishcheni osoby* [Data Analysis: Internally Displaced Persons in Ukraine]. (2025). Derzhavne pidpriemstvo «Informatsiino-obchysliuvalniy tsentr Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy». Retrieved from: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo> [in Ukrainian].
4. Denysiuk, O., Dulia, A., Vainola, R., Epel, O., Zhukov, V., Karpenko, O., Klishevych, N., Kotelevets, A., Lekholetova, M., Liutyi, V., Liakh, T., Ostrolutska, L., Petrochko, Zh., Sapiha, S., Sylantieva, I., Spirina, T., Sulitskyi, V., Faidiuk, O., & Shved, O. (2023). *Aktualni pytannia sotsialnoi roboty* [Current issues of social work] (O. Epel, T. Liakh & I. Sylantieva, Red.). RIK-U. Retrieved from: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47338/> [in Ukrainian].
5. Dulia, A., & Liutyi, V. (2023). Dosvid predstavnytstva interesiv vnutrishno peremishchenykh osib nederzhavnykh orhanizatsiiamy [Experience of representation of the interests of internally displaced persons by non-governmental organizations]. *Humanitas*, (3), 15–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.3.3> [in Ukrainian].
6. *Hromadskyi biudzheth* [Participatory Budgeting]. (2025). Hromadskyi biudzheth. Retrieved from: <https://budget.e-dem.ua/landing> [in Ukrainian].
7. Kuzmin, V. V., Kuzmina, M. O., & Stryzhak, H. V. (2024). Social adaptation of internally displaced persons affected by martial law. *Psychology and Social Work*, (1), 180–195. DOI: <https://doi.org/10.32782/2707-0409.2024.1.16> [in Ukrainian].
8. Liakh V., Vainola R., Lekholetova M. (2024) Technological principles of social projecting in the civil society organizations' activities in Ukraine. *Society. Integration. Education*. Proceedings of the International Scientific Conference. Vol. 1. P. 724–735. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2024vol1.7894>
9. Liakh, T., Boiko, A., & Kharitonov, A. (2024). Sotsialna robota z postrazhdalymy vid voiennykh dii: uspishni praktyky spivpratsi derzhavnykh i hromadskykh orhanizatsii [Social Work with War-Affected Populations: Effective Models of State–Civil Society Partnership]. U *Sotsialna robota: realii ta perspektyvy* (s. 48–51). PNPU imeni V. H. Korolenka. Retrieved from: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Соціальна%20робота.pdf#page=48> [in Ukrainian].
10. Liakh, V. (2023). Ekstrena sotsialna dopomoha vnutrishno peremishchenym osobam u voiennyi chas [Emergency social assistance to displaced persons in times of war]. *Humanitas*, (1), 59–63. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.8> [in Ukrainian].
11. Liakh, V. V. (2024). Kharakterystyka problem i vyklykiv, iz yakymy stykaiutsia hromadski orhanizatsii Ukrainy, shcho nadaiut sotsialnu pidtrymku vnutrishno peremishchenym osobam [Characteristics of problems and challenges faced by Ukrainian civil society organizations in providing social support to internally displaced persons]. *Sotsialna pedahohika: teoriia ta praktyka*, (2), 62–72. DOI: <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2024-2-62-72> [in Ukrainian].
12. Liakh, V., & Petrovych, V. (2024). Sotsialna pidtrymka vnutrishno peremishchenykh osib, yaki vtratyly robotu pid chas viiny v Ukraini [Social support for internally displaced persons who lost their jobs during the war in Ukraine]. *Humanitas*, (1), 111–117. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.1.16> [in Ukrainian].
13. Nedria, K., Trubavina, I., & Cherednychenko, O. (2022). Sotsialna robota z vnutrishno peremishchenymy osobamy v Ukraini [Social Work with Internally Displaced Persons in Ukraine]. U *Suspilstvo i osobystist u suchasnomu komunikatsiinomu dyskursi* (s. 40–43). Natsionalnyi universytet «Zaporizka politekhnik» [in Ukrainian].
14. Romanovska, L. (2020). Features of social design in social work. *Pedagogy of the Formation of a Creative Person in Higher and Secondary Schools*, 1(68), 104–108. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-1.21> [in Ukrainian].